

STANOWISKO W SPRAWIE ZAPOWIADANEJ REFORMY EDUKACJI POLONISTYCZNEJ

My, niżej podpisani przedstawiciele różnych środowisk uniwersyteckich zajmujący się dydaktyką polonistyczną, wyrażamy głębokie zaniepokojenie zmianami zapowiedzianymi przez minister edukacji narodowej – Annę Zalewską. Nasze obawy budzą przede wszystkim:

1. brak przedstawienia szerokiej opinii publicznej merytorycznego uzasadnienia proponowanych przekształceń strukturalnych w szkolnictwie powszechnym, a w szczególności – likwidacji gimnazjum i powrotu do systemu edukacyjnego funkcjonującego w okresie PRL-u;
2. brak pomyślanych długofalowo konsultacji z gronem eksperckim w sprawie samego zamysłu zmiany polonistycznej podstawy programowej oraz kształcenia przyszłych nauczycieli polonistów;
3. niepokojące głosy dochodzące z mediów o pomysł napisania podstawy programowej w sposób fragmentaryczny (tylko do klasy IV i VII), co jest niezgodne nie tylko z zasadami tworzenia tego typu dokumentu, ale i samymi zapisami prawa oświatowego;
4. utajniony sposób doboru ekspertów, którzy mają pracować nad reorganizacją całego systemu polskiej edukacji.

Uzasadnienie:

Rewolucyjna zmiana struktury szkolnictwa i będąca jej konsekwencją reforma programowa zapowiedziane przez MEN są naszym zdaniem nieuzasadnione, a brak informacji na ich temat wzbudza niepokój zarówno w środowiskach szkolnych (nauczycieli, uczniów i ich rodziców), jak i akademickich. Jednocześnie chcemy podkreślić, iż tego rodzaju działania dopuszczalne są jedynie w sytuacjach wyjątkowych, gdy system edukacji wykazuje głęboką niewydolność. Żadne przesłanki nie wskazują jednak na to, że obecnie mamy do czynienia z taką sytuacją.

Zmiany systemowe i programowe w oświacie nie mogą być przeprowadzane w zawrotnym tempie (minister zapowiada, że prace nad kluczowymi dokumentami potrwać jedynie kilka tygodni), gdyż tego rodzaju projekt wymaga głębokiego namysłu w szerokim gronie ekspertów zajmujących się zarówno dydaktyką szkolną, jak i akademickim kształceniem nauczycieli. Podczas ich przygotowywania, i to na wszystkich etapach, muszą one być także poddawane konsultacjom nie tylko eksperckim, ale i społecznym – co zapewnia ustawa o systemie oświatowym.

Podstawa programowa to dokument, który normalizuje całościowo pod względem merytorycznym cele i treści nauczania, a także zakres egzaminowania w obszarze danego przedmiotu z uwzględnieniem powiązań pomiędzy wszystkimi etapami kształcenia. Ani wydawnictwa, ani nauczyciele nie opracują programu nauczania na dany etap edukacji, mając do dyspozycji zapisy odnoszące się jedynie do pracy w jednej klasie.

Podstawę programową powinni tworzyć eksperci, którzy są autorytetami w zakresie dydaktyki polonistycznej (mają dorobek i doświadczenie w tym zakresie). Osoby te nie powinny być anonimowe dla szerokiej opinii publicznej, by w przyszłości mogły ponieść konsekwencje w wypadku opracowania nietrafnego dokumentu.

Niepokoją nas zapowiedzi obniżenia rangi przedmiotu (mniej godzin języka polskiego w ostatnich czterech latach edukacji), ograniczenia swobody nauczycieli w sferze wyboru treści programowych i sposobu ich realizacji, zaprzeczające najważniejsze idee edukacyjne

wpracowane po 1989 roku, a także niemożność odpowiedniego przygotowania nauczycieli do wdrażania reformy (uniwersytety kształcą zgodnie z obowiązującymi standardami określonymi dotychczasową ustawą przez MNiSW).

Przypominamy o koncepcji kadencyjności obowiązującej podstawy programowej, która miała być cyklicznie modyfikowana i dostosowywana do szybko zmieniających się uwarunkowań społeczno-kulturowych. Taka modyfikacja miała być przeprowadzona w 2015 roku i sądzimy, że warto wrócić do tych ustaleń, zamiast dokonywać radykalnych zmian we wszystkich newralgicznych obszarach polskiego systemu edukacji.

W związku z powyższym apelujemy o:

- odłożenie w czasie zapowiadanych zmian i rozpoczęcie poważnego merytorycznego dialogu na temat planowanych reform, chociażby przez konsultacje z komisjami dydaktycznymi komitetów PAN, uniwersyteckimi katedrami i zakładami dydaktyk przedmiotowych, badaczami edukacji;
- pełny dostęp do informacji na temat prac nad reformą strukturalną i programową (zmiany w podstawach programowych, koncepcji egzaminowania, standardach kształcenia nauczycieli itp.);
- wyjaśnienie, na czym polega korelacja działań MEN z działaniami MNiSW w zakresie kształtowania polskiego systemu edukacji;
- uwzględnienie w działaniach resortu miarodajnych badań edukacyjnych (raporty IBE, PISA oraz innych), które przedstawiają rzeczywisty i aktualny obraz polskiej edukacji;
- namysł nad sposobami odpolitycznienia reform edukacji.

Rozszerzona wersja uzasadnienia stanowiska znajdzie się w czasopiśmie „Polonistyka. Innowacje” 2016/4.
<http://pressto.amu.edu.pl/index.php/pi>

Podpisani:

1. prof. dr hab. Piotr Borek, UP
2. prof. dr hab. Zofia Budrewicz, UP
3. prof. dr hab. Tadeusz Budrewicz, UP
4. prof. dr hab. Bożena Chrzastowska, UAM
5. prof. dr hab. Roman Doktor, KUL
6. prof. dr hab. Ewa Jaskółowa, UŚ
7. prof. dr hab. Maria Jędrychowska, UP
8. prof. dr hab. Małgorzata Karwatowska, UMCS
9. prof. dr hab. Jadwiga Kowalikowa, UJ
10. prof. dr hab. Ryszard Koziołek, UŚ
11. prof. dr hab. Małgorzata Książek-Czermińska, UG
12. prof. dr hab. Zbigniew Kwieciński, PAN
13. prof. dr hab. Barbara Myrdzik, UMCS
14. prof. dr hab. Bernadeta Niesporek-Szamburska, UŚ
15. prof. dr hab. Anna Pilch, UJ
16. prof. dr hab. Stanisław Rosiek, UG
17. prof. dr hab. Antoni Smuszkiewicz, UAM
18. prof. dr hab. Grażyna Tomaszewska, UG
19. prof. dr hab. Zenon Uryga, UP

68. dr Agnieszka Karczewska, KUL
69. dr Dorota Karkut, UR
70. dr Jarosław Klejnocki, UW
71. dr Krzysztof Koc, UAM
72. dr Elżbieta Kozłowska, UR
73. dr Piotr Kołodziej, UP
74. dr Krystyna Koziółek, UŚ
75. dr Agata Kucharska-Babula, UR
76. dr Elżbieta Łucka-Zajac, UO
77. dr Renata Markiewicz UWM
78. dr Ewa Nowak, UJ
79. dr Magdalena Ochwat, UŚ
80. dr Ireneusz Piekarski, KUL
81. dr Katarzyna Pławecka, UP,
82. dr Małgorzata Potent-Ambroziewicz, UMCS
83. dr Anna Podemska-Kałuża, UAM
84. dr Tadeusz Pólchłópek, UR
85. dr Marta Rusek, UJ
86. dr Maria Sienko, UP,
87. dr Paweł Sporek, UP
88. dr Beata Stefaniak, UAM
89. dr Ewelina Strawa, UJ
90. dr Dariusz Szczukowski, UG
91. dr Anna Tabisz, UO
92. dr Beata Udzik, UAM
93. dr Janusz Waligóra, UP,
94. dr Wiesława Wantuch, UAM
95. dr Anna Włodarczyk, UJ
96. dr Mirosław Wobalis UAM
97. dr Małgorzata Wójcik-Dudek, UŚ
98. mgr Ewa Kozłowska, UW
99. mgr Katarzyna Lange, UP